

У таких умовах пошук нових клієнтів залишається проблемою 55% компаній e-commerce. З початком війни дуже багато клієнтів різних бізнесів виїхало з України або зараз в окупації, чи були, а хтось не може бути клієнтом e-commerce з причин погіршення матеріального становища. Також багато хто втратив бізнес, роботу, житло, близьких, здоров'я.

Ті компанії електронної комерції, які відкривались та відкриваються під час війни, вимушені зосереджуватись на головному. Наприклад, McDonalds оновив свій сайт і додаток після відкриття ресторанів вже під час війни, залишив у додатку головне меню й головні акції. Маленькі українські виробники e-commerce вимушені урізати свої асортименти, вибираючи одну чи декілька моделей. Щоб залишитись у своєму сегменті чи категорії, дехто вимушений змінювати постачальників матеріалів на інших, тому що інфляція зачепила, звичайно, всі товари, які ввозяться з-за кордону чи виробляються в Україні під час війни. Пошук нових клієнтів для своїх товарів — це найголовніше питання як електронного, так і традиційного бізнесу під час війни для того, щоб залишитись на українському ринку.

E-commerce на початку 2023 р. вже продовжує свій ріст у зв'язку з визволенням окупованих територій Збройними Силами України і віри українського бізнесу в перемогу, хоча за все це Україна платить найвищу ціну життями найкращих синів та дочок України, які помирають і в боях за Україну, за її майбутнє існування, також і в цивільному житті. У майбутньому української e-commerce вже не буде ніякого зв'язку з російською e-commerce. Український ринок буде розвиватись і вже досягати вершин в європейському e-commerce як частина Європейського Союзу та НАТО.

В. Брусенцев, О. Коноваленко

**ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ КУРСУ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ»
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

V. Brusentsev, O. Konovalenko

**APPLIED ASPECTS OF THE "INTELLIGENT SYSTEMS" COURSE
FOR STUDENTS OF HUMANITARIAN SPECIALTIES**

Стрімке технологічне зростання в усіх сферах діяльності призвело до збільшення обсягів інформації, сформувалося інформаційне суспільство, у якому головними складовими є інформація та знання. У житті суспільства збільшилася роль та важливість інформації і знань, збільшилася доля інформаційних комунікацій, продуктів та послуг. З появою електронних обчислювальних машин почали розвиватися методи та способи обробки інформації і її подання в автоматизованих інформаційних системах, системах управління, системах аналізу та підтримки ухвалення рішень, що сприяло розвитку методів інтелектуалізації. Було встановлено, що інтелектуалізація розроблюваних систем є перспективним напрямом вдосконалення і робить автоматизовані системи затребуванішими та конкурентоздатнішими.

Зважаючи на темпи розвитку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та значного поширення комп'ютерної і мобільної техніки, можна зазначити, що роль курсу «Інтелектуальні системи» є важливою для кожного здобувача, особливо гуманітарних спеціальностей, які безпосередньо є учасниками інформаційно-комунікативного процесу в інформаційному суспільстві. Використання мережі «Інтернет» значно полегшило доступ та обмін інформацією, а методи пошуку в інформаційно-пошукових системах стали більш інтелектуальними, що дозволило їм

серед екзобайтів накопиченої інформації, застосовуючи спеціальні інтелектуальні методи автоматичного аналізу даних, виявляти приховані знання та добувати корисну інформацію.

Природна еволюція інформаційних та хмарних технологій, методів класифікації, кластеризації та прогнозування, а також технологій інтелектуального аналізу даних (Data Mining, OLAP, OLTP) призвели до їх популярності та використання у всіх сферах діяльності, вдосконалення СУБД і сховищ даних. Найбільшого застосування інтелектуальних методів, інтелектуальних систем і технологій інтелектуального аналізу даних мали під час розв'язання бізнес-задач, наукових завдань, у військовій справі, роздрібній торгівлі та інших напрямках. Витрати на їх розробку та впровадження швидко окупалися в дуже короткий термін.

Останнім часом розвиток методів штучного інтелекту дозволив виокремити декілька основних напрямів розвитку, яким слід приділити увагу здобувачам гуманітарного спрямування: мовні технології (розпізнавання текстів та мови, автоматичний переклад, генерація мови), комп'ютерний зір (розпізнавання об'єктів, аналітика відео та зображень), аналіз даних (вилучення знань, пошук закономірностей, прогнозування, машинне навчання).

Кожен здобувач, що вивчає дисципліну «Інтелектуальні системи», повинен отримати навички використання методів інтелектуалізації для досягнення кінцевої мети при обробці даних і знань інформаційно-документного потоку автоматизованим способом. Постійне вдосконалення методів та алгоритмів опрацювання інформації в автоматизованих системах, а також різних інтелектуальних технологічних засобів змушує постійно слідкувати за розвитком програмного, апаратного та програмно-апаратного забезпечення систем штучного інтелекту, які впроваджуються та використовуються у нашій роботі, повсякденному житті, багатьох технічних приладах.

В. Ярута

CHATGPT: МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ

V. Yaruta

CHATGPT: POSSIBILITIES OF USE

Одним із найпопулярніших напрямів розвитку сучасних інформаційних технологій є штучний інтелект, прикладом реалізації якого є Інтернет-сервіс ChatGPT компанії OpenAI, який був запущений у 2020 р. та дозволяє створювати різноманітні тексти у відповідь на запит користувача.

Метою роботи є дослідження можливостей цього сервісу з генерування текстів. Інтернет сервіс ChatGPT є чат-ботом, який генерує відповіді на будь-які питання, ґрунтуючись на базі знань OpenAI та мовну модель, реалізовану у виді алгоритму.

За даними боту база знань OpenAI містить інформацію, актуальну на кінець 2021 р., взяту з бази даних WordNet із синтаксичними та семантичними зв'язками між словами англійською мовою, бази даних Freebase, що містить структуровані дані з історії, географії, точних наук, мистецтва тощо англійською мовою, бази даних Wikipedia, що містить інформацію на різноманітні теми на багатьох мовах, зокрема англійською, бази даних Common Crawl з даними більше 25 млрд вебсторінок на різні теми; крім того база знань OpenAI містить окремі публікації та їх частини, що не завжди мають дані про авторство.